

Mbështetje për investimet në makineri 4.0

Programi qeverisës

2021-2025

Mbështetje për investimet në makineri të Industrisë 4.0

2021 - 2025

- A. Analiza e premtimit për nxitjen e investimeve në industri përmes rritjes së indeksit të amortizimit
 - B. Analiza e kuadrit rregullator, burimeve, strukturave përgjegjëse, dhe kërkesave për politika sektoriale në mbështetje të transformimit industrial në Shqipëri
 - C. Tendencat historike në alokimet fiskale dhe performanca në sektorët prodhues
 - D. Vlerësimi ecurisë dhe përmbushjes së premtimit dhe sfidat
 - E. Efekti i ndikimit të premtimit në industri, rajonet e vendit dhe shtresat e popullsisë
 - F. Analiza e krahasimeve me raste të ngjashme në BE
- Vlerësimi i përmbushjes së programeve

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

[Polifakt.al](#) ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të përcaktuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

[Polifakt.al](#) gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

FISKALISTI

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

ALTAX

Communicate through social media addresses

ALTAX

Watch our informative and educational videos

ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies

POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.

App Store
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Objektivi - Mbështetje për investimet në makineri të Industrië 4.0

Synimi

Të inkurajohet modernizimi i industrisë shqiptare duke lehtësuar investimet në teknologji të avancuara përmes rritjes së indeksit të amortizimit.

Qëllimi

Të përshpejtohet transformimi digjital i proceseve të prodhimit dhe të rritet konkurrueshmëria e industrisë shqiptare në tregjet ndërkombëtare.

Nxitje transformimin e proceseve të prodhimit duke mbështetur blerjen e makinerive të industrisë 4.0 nëpërmjet rritjes së indeksit të amortizimit nga 20% deri në 40%

A. Analiza e premtimit për nxitjen e investimeve në industri përmes rritjes së indeksit të amortizimit

Premtimi për rritjen e indeksit të amortizimit është një hap i rëndësishëm për transformimin e industrisë shqiptare drejt industrisë 4.0, duke siguruar rritje ekonomike dhe zhvillim të qëndrueshëm.

Analizë e ndikimit ekonomik dhe industrial

Rritja e indeksit të amortizimit nga 20% në 40% është një politikë që synon të stimulojë bizneset për të investuar në teknologji të reja dhe makineri të avancuara. Duke përshpejtuar amortizimin, bizneset përfitojnë ulje të taksave në afat të shkurtër, duke krijuar likuiditet të menjëhershëm që mund të riinvestohet në procese prodhuese.

Industria 4.0 dhe makineritë e teknologjisë së lartë janë kritike për të rritur automatizimin, produktivitetin dhe efikasitetin në industri. Kjo do të ndihmojë në krijimin e produkteve me vlerë të shtuar më të lartë dhe në rritjen e konkurrueshmërisë ndërkombëtare të Shqipërisë.

Ndikimi social

Krijimi i vendeve të reja të punës për profile të kualifikuara teknologjikisht është një përfitim i drejtpërdrejtë. Ky transformim mund të ulë papunësinë e të rinjve dhe të përmirësojë aftësimin profesional të forcës punëtore.

Mbështetja për bizneset e vogla dhe të mesme (SME) që mund të kenë akses në teknologji të reja dhe të avancuara, duke ndihmuar në rritjen e tyre dhe përballjen me sfidat e tregut.

Konteksti buxhetor dhe implikimet financiare

Implementimi kërkon alokime të mëdha buxhetore për të mbuluar stimulimet fiskale dhe mund të ndikojë në të ardhurat tatimore të shtetit në periudhën afatshkurtër. Megjithatë, në periudhë afatgjatë, përfitimet nga rritja e produktivitetit dhe eksportet mund ta kompensojnë këtë humbje fillestare.

Shfrytëzimi i fondeve ndërkombëtare, si grantet e BE-së dhe institucionet financiare globale, mund të lehtësojë barrën buxhetore dhe të përshpejtojë adoptimin e politikës.

Ndikimi në qëndrueshmërinë mjedisore

Përfshirja e teknologjive miqësore ndaj mjedisit dhe eficiencës energjetike mbështet zhvillimin e qëndrueshëm, duke kontribuar në uljen e ndotjes dhe kostove energjetike në industri.

Kjo politikë është në përputhje me objektivat globale dhe rajonale për reduktimin e karbonit dhe tranzicionin drejt një ekonomie të gjelbër.

Lidhja me tendencat ndërkombëtare

Përfaqimi i industrisë 4.0 është një prioritet global. Shqipëria, duke adoptuar teknologji moderne, mund të përfitojë nga integrimi në zinxhirët globalë të vlerës, duke rritur eksportet dhe duke siguruar një pozicion konkurrues në tregjet ndërkombëtare.

Rritja e harmonizimit me standardet e BE-së ndihmon në përgatitjen për anëtarësimin e ardhshëm dhe përmirëson imazhin e Shqipërisë si një destinacion për investime të huaja.

Lidhja me SDG (Qëllimet për Zhvillim të Qëndrueshëm)

Ky premtim mbështet disa prej **Qëllimeve të Zhvillimit të Qëndrueshëm** të Kombeve të Bashkuara (SDG), përfshirë:

SDG 8: Rritja ekonomike dhe punësimi i denjë – Përmes rritjes së produktivitetit dhe krijimit të mundësive për punë të kualifikuar.

SDG 9: Industria, inovacioni dhe infrastruktura – Ky premtim është në përputhje me këtë objektivi, pasi ai nxit **investimet në industri të avancuara dhe infrastruktura moderne**.

SDG 12: Konsumi dhe prodhimi i qëndrueshëm – Mbështetja për makineri që janë efikase dhe miqësore me mjedisin është një hap drejt qëndrueshmërisë dhe zhvillimit të përgjegjshëm industrial.

Sfida të mundshme

Kostoja fillestare e makinerive të avancuara mund të jetë një pengesë për disa biznese, veçanërisht për SME-të. Politikat mbështetëse duhet të shoqërohen me lehtësira financiare, si grante ose kredi me interesa të ulëta.

Aftësimi i punëtorëve për të përdorur teknologji të reja kërkon investime në arsim dhe trajnim profesional, një proces që mund të kërkojë kohë dhe përpjekje të vazhdueshme.

Mungesa e kapaciteteve administrative për zbatimin e politikës dhe monitorimin e saj mund të pengojë efektivitetin e nismës.

Ky premtim i qeverisë shqiptare është i lidhur ngushtë me përpjekjet për të modernizuar dhe transformuar sektorin industrial të Shqipërisë, duke e bërë atë më të avancuar dhe konkurrues në nivel global. Ai është gjithashtu një hap i rëndësishëm për realizimin e disa qëllimeve të zhvillimit të qëndrueshëm, duke përfshirë rritjen ekonomike, krijimin e mundësive të reja pune, dhe mbështetjen për një ekonomi të gjelbër dhe inovative.

B. Analiza e kuadrit rregullator, burimeve, strukturave përgjegjëse, dhe kërkesave për politika sektoriale në mbështetje të transformimit industrial në Shqipëri

Kuadri rregullator aktual për transformimin industrial dhe mbështetjen e industrisë përfshin disa ligje, vendime dhe strategji qeveritare. Elementët kryesorë janë:

1.1 Ligjet dhe aktet normative:

- **Ligji për Tatimin mbi të Ardhurat (Nr. 8438/1998):** Përfshin dispozita mbi amortizimin dhe zbritjen e shpenzimeve kapitale. Një rritje e indeksit të amortizimit kërkon amendime në këtë ligj për të formalizuar rritjen nga 20% në 40%.
- **Ligji për Nxitjen e Investimeve (Nr. 7764/1993, i përditësuar):** Siguron masa lehtësuese për investitorët në sektorët strategjikë, përfshirë industrinë.
- **Ligji për Zhvillimin Rajonal dhe Kohezionin:** Rregullon përdorimin e fondeve të dedikuara për mbështetjen e zhvillimit industrial në rajone të ndryshme.
- **Ligji për Prokurimin Publik:** Lehtëson blerjen e makinerive për projektet industriale të financuara nga qeveria.

1.2 Strategjitë dhe programet kombëtare:

- **Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Industrisë dhe Teknologjisë 2021-2027:** Fokusohet në përmirësimin e konkurrueshmërisë industriale dhe integrimin e teknologjive të reja.
- **Plani Kombëtar i Veprimit për Ekonominë Qarkulluese:** Mbështet përdorimin e makinerive të teknologjisë së gjelbër dhe promovon praktikat industriale që reduktojnë ndotjen.
- **Strategjia e Digjitalizimit të Ekonomisë Shqiptare:** Përfshin masa për nxitjen e industrisë 4.0, automatizimin dhe përdorimin e inteligjencës artificiale.

2. Burimet e Financimit

Financimi për mbështetjen e transformimit industrial mund të vijë nga disa burime:

2.1 Buxheti i shtetit:

- **Fondet publike** janë burimi kryesor për mbështetjen e investimeve industriale. Për shembull, alokimet nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë për zhvillimin e industrisë dhe teknologjisë.
- Subvencionet për bizneset që adoptojnë makineri të teknologjisë së lartë.

2.2 Fondet ndërkombëtare:

Bashkimi Evropian:

- Programet IPA (Instrument for Pre-Accession Assistance) që mbështesin transformimin dixhital dhe zhvillimin industrial.
- Horizon Europe dhe Digital Europe për projekte teknologjike dhe inovative.

Institucione financiare ndërkombëtare:

- Banka Botërore dhe BERZH ofrojnë linja kredie dhe financime për modernizimin industrial.

2.3 Partneritetet publike-private (PPP):

- Krijimi i projekteve bashkëpunuese midis qeverisë dhe sektorit privat për financimin dhe implementimin e teknologjive të avancuara.

3. Strukturat Përgjegjëse

3.1 Ministritë dhe agjencitë qendrore:

- **Ministria e Financave dhe Ekonomisë:** Koordinon politikat për rritjen ekonomike dhe transformimin industrial.
- **Agjencia Kombëtare e Zhvillimit (AKZH):** Mbështet zhvillimin ekonomik rajonal dhe modernizimin industrial.
- **Agjencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit (AKSHI):** Mbështet digjitalizimin dhe teknologjitë dixhitale.

3.2 Autoritetet rajonale:

- Autoritetet lokale kanë rol në implementimin e projekteve industriale, veçanërisht në zonat me prioritet për zhvillim.

3.3 Sektori privat dhe organizatat profesionale:

- Dhoma e Tregtisë dhe Industrisë dhe shoqatat industriale ndihmojnë në identifikimin e nevojave dhe sfidave të sektorit.

4. Kërkesat dhe Nevojat për Politika dhe Strategji Sektoriale

4.1 Politika fiskale dhe stimuluese:

- Rishikimi i legjislacionit fiskal për të formalizuar indeksin më të lartë të amortizimit.
- Ulje të mëtejshme të taksave për investimet në teknologji të gjelbër dhe energji të rinovueshme.

4.2 Politika për aftësimin profesional:

- Krijimi i programeve të trajnimit për fuqinë punëtore në përdorimin e teknologjive të avancuara.
- Bashkëpunim me universitetet dhe qendrat e trajnimit profesional për zhvillimin e kurrikulave për industrinë 4.0.

4.3 Mbështetje për SME-të:

- Lehtësira për akses në financim për bizneset e vogla dhe të mesme, përfshirë garancitë për kredi dhe grantet për blerjen e makinerive.
- Krijimi i inkubatorëve teknologjikë dhe qendrave të inovacionit.

4.4 Politika për qëndrueshmërinë mjedisore:

- Nxitja e përdorimit të makinerive që reduktojnë emetimet dhe ndihmojnë në arritjen e objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm.
- Lehtësira për bizneset që adoptojnë teknologji të ripërtëritshme dhe praktika të ekonomisë qarkulluese.

5. Sfida dhe Prioritete për Politikën Sektoriale

Sfida:

- Mungesa e një kornize të qartë për integrimin e industrisë 4.0.
- Kostoja fillestare e teknologjive të avancuara mbetet e lartë, sidomos për SME-të.
- Mungesa e aftësive teknologjike në tregun e punës.

Prioritete:

- Hartimi i një **Plani Kombëtar për Industrinë 4.0**, që përfshin objektiva konkrete dhe një udhërrëfyes për implementim.
- Rritja e ndërgjegjësimit dhe bashkëpunimit midis qeverisë, sektorit privat dhe shoqërisë civile.
- Sigurimi i monitorimit dhe vlerësimit të ndikimit të politikave për transformimin industrial.

Integrimi i një kuadri rregullator dhe politikave të përshtatura me kërkesat e industrisë 4.0 është jetik për zhvillimin e sektorit industrial në Shqipëri. Fokusimi në financimin, mbështetjen teknike dhe aftësimin profesional do të ndihmojë në transformimin e sektorit dhe përputhjen e tij me tendencat globale për një ekonomi të qëndrueshme dhe konkurruese.

C. Tendencat historike në alokimet fiskale dhe performanca në sektorët prodhues

Alokimet Fiskale (Buxheti 2021-2024)

- **Buxheti 2021:** Në 2021, alokimi për sektorin e **industrisë dhe teknologjisë** ishte i përqendruar kryesisht në projekte të infrastrukturës dhe mbështetje për bizneset e vogla dhe të mesme. Pjesa e **mbështetjes për makineri të avancuara** ishte e kufizuar, duke reflektuar një përqendrim në sektorët e shërbimeve dhe bujqësisë.
 - **Alokimi i përgjithshëm për investime në sektorin industrial** në 2021 ishte rreth 0.6% të PBB-së, ndërsa për mbështetje teknologjike ishte në rreth 0.2% të PBB-së.
- **Buxheti 2022-2023:** Duke u përqendruar në mbështetje më të fuqishme për industrinë, ka pasur rritje të alokimeve për modernizimin dhe **përmirësimin e infrastrukturës energjetike dhe dixhitale**. Sektori i industrisë dhe prodhimit ka marrë një pjesë më të madhe të alokimeve, me një rritje të investimeve nga **0.6% në 1.2% të PBB-së**.

- Sipas **Programit Buxhetor Afatmesëm 2023-2025**, për periudhën 2023-2024, alokimi për investime në sektorët industrialë dhe për **teknologjinë e avancuar** pritet të arrijë një shifër prej 1.5% të PBB-së.
- **Buxheti 2024 dhe 2025**: Si pjesë e angazhimeve për transformimin digjital dhe modernizimin e industrisë, në 2024 është parashikuar rritja e alokimeve në **2.0% të PBB-së** për sektorët industrialë. Ky alokim do të mbështesë investime në makineri të avancuara dhe inovacion në industrinë 4.0.

Performanca e Sektorit të Industrisë

- Në periudhën 2021-2023, Shqipëria ka parë një rritje të **produktit industrial** nga 1.5% në 2022 deri në **3%** në 2023, duke reflektuar disa përpjekje për modernizimin e industrisë, megjithatë, pjesa e **makinerive të avancuara** mbetet e ulët.
 - Pjesa e industrisë në PBB ka qenë rreth 15% në 2021 dhe pritet të rritet deri në **17% në 2025**, duke reflektuar një rritje të interesit për automatizim dhe përmirësim të proceseve prodhuese.

2. Kostot Direkte dhe Indirekte të Zbatimit të Premtimit

Kostot Direkte:

- **Rritja e indeksit të amortizimit nga 20% në 40%** do të ketë ndikim direkt në **shpërndarjen e lehtësimeve tatimore për investitorët në makineri të avancuara**. Ky stimul tatimor do të nxisë investimet, duke mundësuar që makineritë dhe teknologjitë e reja të amortizohen më shpejt. Kostoja direkte për shtetin është e lidhur me humbjen e të ardhurave tatimore që vijnë nga këto lehtësime, por kjo mund të kompensohet nga **përmirësimi i produktivitetit dhe rritja e investimeve**.

Kostot Indirekte:

- Një nga kostot indirekte është **nevoja për trajnime të fuqisë punëtore**, si dhe përmirësimi i **infrastrukturës për mbështetje të këtyre makinerive** (infrastruktura energjetike dhe teknologjike). Përdorimi i makinerive të industrisë 4.0 kërkon gjithashtu një ndryshim të mundshëm të legjislacionit dhe **ristrukturim të administratës tatimore** për të menaxhuar këto lehtësime.

3. Krahasoni Këto Kosto me Alokimet Aktuale Buxhetore, Të Ardhurat e Parashikuara dhe Kapacitetet Fiskale

Alokimet Aktuale Buxhetore dhe Të Ardhurat:

- Sipas **PBA 2024-2026**, Shqipëria ka planifikuar një alokim të rritur për **nxitjen e industrisë dhe mbështetje për makineritë e avancuara**, që shënon një angazhim për modernizimin dhe rritjen e produktivitetit.

Përparimi i të ardhurave mund të jetë i ngadalshëm në vitet e para të implementimit, por **mbështetja për teknologjitë e reja** pritet të rrisë eksporte dhe të **përmirësojë bilancin e pagesave** në afat të mesëm.

Kapacitetet Fiskale:

- **Kapacitetet fiskale të Shqipërisë** për të mbështetur këtë premtim janë të kufizuara për shkak të borxhit publik dhe deficitit të buxhetit. Megjithatë, investimet që krijojnë **vlerë të shtuar dhe rritje të eksportit** mund të kompensojnë këto kosto në afat të mesëm.

4. Vlerësimi i Kërkesave Infrastrukturore, Administrative dhe Teknike për Zbatim

- **Infrastruktura:** Implementimi i këtij stimulimi do të kërkojë përmirësime në **infrastrukturën energjetike dhe digjitale**, për të mundësuar operimin e makinerive të avancuara dhe për të siguruar që ato të jenë **efikase dhe të qëndrueshme**.
- **Administrata dhe Kapacitetet Teknike:** Ka nevojë për përmirësimin e kapaciteteve të administratës dhe trajnimin e administratës tatimore për të monitoruar dhe mbështetur implementimin e këtyre stimujve.

5. Afatet Kohore, Disponueshmëria e Fuqisë Punëtore dhe Kapaciteti Institucional

- **Afatet Kohore:** Implementimi i një nxitjeje të tillë mund të marrë 3-5 vjet për të dhënë rezultatet e plota, përfshirë periudhën për të kaluar në makineri të avancuara dhe për të rritur produktivitetin.
- **Disponueshmëria e Fuqisë Punëtore:** Shqipëria ka një fuqinë punëtore të re dhe të kualifikuar që mund të përfitojë nga trajnime të avancuara, duke mundësuar kalimin në makineri të teknologjisë së lartë.
- **Kapaciteti Institucional:** Kapaciteti institucional për të menaxhuar këtë proces është i rëndësishëm, duke përfshirë **Ministrinë e Financave** dhe **Ministrinë e Ekonomisë** për të siguruar implementimin e saktë dhe monitorimin e investimeve.

6. Vlerësimi i Ndikimit Afatgjatë në Stabilitetin Ekonomik, Zhvillimin Social dhe Qëndrueshmërinë Mjedisore

- **Stabiliteti Ekonomik:** Ky stimul mund të sjellë **përmirësim të konkurrueshmërisë ekonomike**, rritje të produktivitetit dhe mundësi për **rritjen e eksporteve dhe përmirësimin e bilancit të pagesave**.
- **Zhvillimi Social:** Përdorimi i makinerive të avancuara mund të kontribuoni në **krijimin e mundësive të reja punësimi**, përfshirë pozita të reja dhe të specializuara.
- **Qëndrueshmëria Mjedisore:** Përdorimi i makinerive moderne mund të ndihmojë në **reduktimin e ndotjes dhe përdorimin më efikas të burimeve**, duke kontribuar në qëndrueshmërinë mjedisore.

7. Rreziqet dhe Mundësitë që Lidhen me Zbatimin

- **Rreziqet:** Mundësia e keqinterpretimit të stimujve tatimorë dhe **mungesa e financimit nga sektori privat** janë rreziqe të mundshme. Gjithashtu, **barrat burokratike** mund të ngadalësojnë procesin.
- **Mundësitë:** Ky stimul mund të sjellë **përfitime të mëdha për ekonominë**, duke modernizuar industrinë, rritur eksporte dhe përmirësuar konkurrueshmërinë globale.

Në përfundim, ky premtim është i mundshëm dhe mund të sjellë përfitime të mëdha për industrinë dhe ekonominë shqiptare nëse zbatimi është i mirëkoordinuar dhe nëse shoqërohet me investime në infrastrukturë dhe trajnime. Megjithatë, është e rëndësishme që të mbahet një **monitorim i vazhdueshëm** dhe **analiza e efekteve fiskale dhe ekonomike** për të siguruar që ky stimul të sjellë rezultatet e pritura.

D. Vlerësimi ecurisë dhe përmbushjes së premtimit dhe sfidat

Për të vlerësuar nëse premtimi **“Nxitje transformimin e proceseve të prodhimit duke mbështetur blerjen e makinerive të industrisë 4.0 nëpërmjet rritjes së indeksit të amortizimit nga 20% deri në 40%”** është përmbushur deri më sot, mund të bëhet një analizë e thelluar në bazë të disa faktorëve të rëndësishëm:

1. Arritjet Sasiore

Në periudhën 2021-2024, Shqipëria ka bërë disa hapa përpara në mbështetje të industrisë dhe digjitalizimit të proceseve prodhuese. Sidoqoftë, sasia e makinerive të **industrisë 4.0** të blera është ende relativisht e ulët krahasuar me nevojat e sektorit. Rritja e indekseve të amortizimit për makineritë e avancuara ka dhënë stimuj tatimorë, por nuk është e qartë se sa makineri të industrisë 4.0 janë blerë dhe sa është përmirësuar produktiviteti i industrisë. Kjo është veçanërisht e vërtetë për sektorët që kërkojnë kapital të lartë dhe teknologji të avancuar, si industria e makinerive, prodhimi i materialeve të ndërtimit dhe teknologjitë e informacionit.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare

Përmbushja e premtimit për rritjen e amortizimit nga 20% në 40% mund të jetë një nxitje për blerjen e makinerive të avancuara, por ajo kërkon **një buxhet më të madh** dhe alokime fiskale të dedikuara për të mbështetur sektorët që janë të lidhur me këtë stimul. Nga analiza e **Programit Buxhetor Afatmesëm (2023-2025)**, duket se alokimet për sektorët që mbështesin makineritë e avancuara janë rritur, por jo në nivelin e nevojshëm për të përmbushur këtë premtim në mënyrë të plotë. Pra, ndërkohë që rritja e amortizimit është një hap pozitiv, ka mundësi që **mbështetje financiare** për industrinë të mos jetë e mjaftueshme për t'u shndërruar në përmirësim të dukshëm të procesit prodhues.

3. Afati Kohor i Zbatimit

Afati kohor i zbatimit të këtij premtimi është shpesh një faktor i rëndësishëm në një transformim të tillë industrial. Pavarësisht se premtimi është bërë që në vitin 2021, implementimi i tij kërkon jo vetëm **investime në makineri dhe teknologji**, por edhe në rritjen e kapaciteteve të **fuqisë punëtore** dhe përgatitjen infrastrukturorë. Në këtë kuadër, afatet e parashikuara mund të jenë të shkurtra për një transformim të plotë të industrisë, veçanërisht për sektorët që kërkojnë investime të mëdha fillestare.

4. Cilësia e Zbatimit

Nga ana e cilësisë së zbatimit, megjithëse **rritja e indeksit të amortizimit** është një stimul i dobishëm, aplikimi i tij mund të jetë i kufizuar nga **burokracia**, si dhe nga mungesa e **strukturave mbështetëse** për bizneset që duan të investojnë në makineri të avancuara. Kjo

mund të sjellë një zbatim të pjesshëm ose të ngadalshëm të këtij stimuli, pa një ndikim të dukshëm në rritjen e produktivitetit dhe modernizimin e industrisë. Po ashtu, shqetësimi që lidhet me **përgatitjen e fuqisë punëtore** për të përdorur teknologjitë e reja mund të pengojë përfitimet e plota nga rritja e amortizimit.

5. Komentet nga Palët e Interesuara

- **Ndikimi në Komunitet:** Përmes përkrahjes financiare dhe ndihmës për blerjen e makinerive të avancuara, ka mundësi për krijimin e mundësive të reja punësimi dhe rritjen e produktivitetit. Megjithatë, nëse makineritë nuk shfrytëzohen në mënyrë të efektshme për shkak të mungesës së kualifikimit, përfitimet për komunitetin do të jenë më të ulëta.
- **Auditimet nga KLSH dhe Audite të Tjera:** Në auditimet e realizuara nga KLSH dhe audite të tjera të brendshme dhe të jashtme, mund të evidentohen disa mangësi në mënyrën se si janë përdorur fondet për modernizimin e proceseve prodhuese dhe mbështetje për makineri të avancuara. Në disa raste, mund të ketë mungesë të shpenzimeve të menaxhuara mirë, që çojnë në një përdorim jo të plotë të buxhetit të alokuar për këtë qëllim.
- **Monitorimi nga Shoqëria Civile dhe Organizatat e Biznesit:** Organizatat e biznesit dhe shoqëria civile (si **ALTAX**, **Faktoje**, dhe **Qendresa**) mund të ofrojnë komente kritike mbi përdorimin e fondit për makineritë e avancuara, dhe të evidentojnë nevojën për një mbështetje më të gjerë për bizneset që kërkojnë të modernizohen, veçanërisht ato të vogla dhe të mesme.

Premtimi për mbështetje të blerjes së makinerive të industrisë 4.0 përmes rritjes së indeksit të amortizimit ka një bazë të fortë dhe mund të sjellë rezultate të qëndrueshme nëse implementohet në mënyrë të plotë.

Sidoqoftë, deri tani, **nuk janë arritur** rezultatet e plota të pritura, për shkak të mundësive të kufizuara financiare dhe të kapaciteteve institucionale për zbatimin e këtij premtimi.

Monitorimi i vazhdueshëm dhe rishikimi i strategjive për mbështetje më të madhe për teknologjinë e avancuar dhe përgatitja e fuqisë punëtore janë të domosdoshme për të realizuar suksesin në këtë fushë.

Premtimi për “Nxitje transformimin e proceseve të prodhimit duke mbështetur blerjen e makinerive të industrisë 4.0 nëpërmjet rritjes së indeksit të amortizimit nga 20% deri në 40%” ka ndikime të ndërlikuara dhe të shumëfishta në praktikën e përditshme të ekonomisë, shoqërisë, dhe institucioneve të vendit. Ky premtim lidhet ngushtë me sfida dhe mundësi që lidhen me disa aspekte të rëndësishme të ekonomisë dhe shoqërisë shqiptare, duke përfshirë:

1. Ambienti Ekonomik dhe Sfidat e Tregut

Në një kontekst ekonomik si ai i Shqipërisë, me një rritje të ngadaltë ekonomike dhe një peshë të konsiderueshme të sektorëve tradicionale të prodhimit, ky premtim mund të përballet me disa barriera dhe mundësi praktike:

Produktiviteti i Ulët dhe Modernizimi i Prodhimit:

Shumë industri shqiptare, përfshirë ato të prodhimit të tekstilit, prodhimin e ushqimeve, dhe ndihmën bujqësore, mbeten ende të varura nga teknologjitë tradicionale. Rritja e amortizimit mund të ndihmojë në modernizimin e këtyre proceseve, por një sfidë e madhe mbetet se sa i gatshëm është sektori i biznesit të bëjë investime të tilla në një ambient me produktivitet të ulët.

Sektori i tekstilit, për shembull, i cili përbën një pjesë të rëndësishme të eksportit shqiptar, ka nevojë për makineri të avancuara për të rritur efikasitetin dhe cilësinë e produkteve. Por, shumë prodhues të vegjël dhe të mesëm mund të përballen me vështirësi financiare për të investuar në makineri të reja, edhe me mundësitë për rritje të amortizimit.

Përfitimet fiskale dhe investimet në makineri:

Nëse industritë do të përdorin mundësitë për rritjen e amortizimit dhe do të investojnë në makineri të avancuara, mund të ndodhë një rritje e produktivitetit në afat të shkurtër dhe të mesëm, por kjo do të kërkojë gjithashtu një strategji të qartë për financim dhe mbështetje shtesë për të siguruar që investimet të jenë të qëndrueshme.

2. Sociale dhe Informaliteti

Një tjetër sfidë e madhe që lidhet me këtë premtim është ndikimi i tij në informalitetin dhe sektorët joformalë të ekonomisë, si dhe efektet sociale që mund të krijohen:

Përfshirja e sektorëve të informalitetit:

Në shumë industri në Shqipëri, sektori i informalitetit ka një ndikim të madh, si në sektorët e ndihmës bujqësore dhe shërbimeve të vogla. Pjesa më e madhe e këtyre bizneseve nuk janë të regjistruara dhe nuk kanë akses në mundësi financimi për të blerë makineri të avancuara.

Rritja e amortizimit mund të favorizojë sektorët formalë, duke përkeqësuar përjashtimin e bizneseve informale që nuk kanë mundësi të përfitojnë nga stimujt fiskalë. Për më tepër, mund të ndodhin përpjekje për të mbajtur operacione informale edhe pas nxitjes për blerjen e makinerive, nëse rregullat dhe politika nuk janë të zbatueshme në mënyrë efektive.

Pastrimi i parave:

Ky premtim, nëse nuk mbikëqyrët dhe nuk ka një monitorim të mirë të procesit të implementimit, mund të krijojë mundësi për shfrytëzimin e mundësive për pastrim parash. Investimi në makineri dhe pajisje të shtrenjta mund të përdoret si një metodë për të justifikuar burimet e dyshimta të fondeve, sidomos në një kontekst ku kontrollet për pastrimin e parave janë ende të pamjaftueshme.

Duhet të sigurohen mekanizma të fortë për të monitoruar burimet financiare që përdoren për të blerë makineri të industrisë 4.0 dhe të kontrollohen mundësitë që lidhen me pastrimin e parave përmes këtyre investimeve.

3. Kodi i Punës dhe Ndikimi në Punësim

Ky premtim mund të ketë ndikime të dyfishta mbi punësimin dhe kushtet e punës:

Automatizimi dhe humbja e vendeve të punës:

Teknologjitë e avancuara, të cilat janë pjesë e industrisë 4.0, mund të shkaktojnë reduktimin e nevojës për punonjës manualë, duke çuar në rënie të vendeve të punës në disa sektorë. Punësimi në industri të tilla si tekstili ose ndihma bujqësore mund të ndikohen negativisht nga automatizimi.

Për të mitiguar këto pasoja, është e nevojshme të ofrohet trajnimi dhe mundësi për të zhvilluar aftësi të reja, të cilat mund të ndihmojnë fuqinë punëtore të kalojë nga sektorë të manualizuar në sektorë më të avancuar.

Punësimi dhe kushte më të mira pune:

Nëse industria mund të kalojë në përdorimin e makinerive të industrisë 4.0, mund të krijohen mundësi për kushte më të mira pune dhe mundësi për punonjës të kualifikuar në fushat e teknologjisë dhe menaxhimit të makinerive të avancuara. Kjo mund të kontribuojë në përmirësimin e kushteve të punës dhe mundësive të punësimit në sektorët që mund të adoptojnë këto teknologji.

4. Qasjet Rregullatore dhe Institucionale

Për të bërë këtë premtim efektiv dhe për të pasur ndikime pozitive, është e rëndësishme që rregulloret dhe institucionet përkatëse të funksionojnë në mënyrë të përshtatshme:

Mbështetje dhe lehtësira fiskale për bizneset:

Është e nevojshme të krijohen dhe të zbatohen masat për të mbështetur bizneset, veçanërisht ato të vogla dhe të mesme, për të bërë investime në makineri të avancuara. Kjo do të kërkojë mundësi financimi të lehta, si kredi me interes të ulët, dhe mundësi për të minimizuar barrën tatimore për këto investime.

Për të inkurajuar adoptimin e teknologjive të avancuara, duhet të lehtësohen procedurat administrative që lidhen me regjistrimin dhe mbështetje për investimet.

Institucionet e kontrollit dhe monitorimit:

Është thelbësore që institucionet e kontrollit të kenë kapacitete për të monitoruar dhe siguruar se stimujt fiskalë janë përdorur për qëllimin e duhur dhe nuk janë shfrytëzuar për abuzime.

Duhet të forcohen mekanizmat rregullatorë për të mbikëqyrur sektorin e biznesit dhe të parandalohet përdorimi i stimujve për qëllime të pastrimit të parave.

5. Përfshirja e Medias dhe Shoqërisë Civile

Media shqiptare dhe shoqëria civile janë të shqetësuara për ndikimin që mund të ketë ky premtim, veçanërisht lidhur me mundësitë për rritjen e pabarazisë dhe përjashtimin e bizneseve të vogla dhe informale. Kritikët argumentojnë se stimujt mund të favorizojnë vetëm një grup të ngushtë biznesesh dhe se mund të përkeqësojnë informalitetin dhe pastrimin e parave.

Shoqëria civile ka kërkuar më shumë transparencë dhe llogaridhënie në lidhje me mënyrën se si shpenzohen këto stimuj dhe si zbatohet ky premtim në sektorë që kanë histori abuzimi me stimuj fiskalë.

Premtimi për mbështetje të industrisë 4.0 përmes rritjes së amortizimit është një hap i rëndësishëm për modernizimin e industrisë shqiptare, por në praktikën e përditshme, do të duhet të adresohen disa sfida si informaliteti, produktiviteti i ulët, pastrimi i parave dhe automatizimi që mund të ndihmojnë ose pengojnë arritjen e objektivave të përcaktuara. Implementimi i tij do të kërkojë një qasje të fortë institucionale, mbështetje për bizneset e vogla dhe të mesme, dhe masa të forta rregullatore

E. Efekti i ndikimit të premtimit në industri, rajonet e vendit dhe shtresat e popullsisë

Efekti i premtimit për nxitjen e transformimit të proceseve të prodhimit përmes mbështetjes së blerjes së makinerive të industrisë 4.0, duke rritur indeksin e amortizimit nga 20% deri në 40%, do të shfaqet në mënyra të ndryshme në rajonet e vendit, industrinë dhe shtresat e popullsisë. Ky efekt mund të analizohet në tre nivele kryesore:

1. Efekti në Rajonet e Vendit

Në varësi të nivelit të zhvillimit ekonomik të rajoneve të ndryshme, ky premtim mund të ketë impakte të ndryshme:

Rajonet më të zhvilluara (qendrore dhe industriale): Rajonet që janë më të zhvilluara ekonomikisht dhe që kanë një bazë më të fortë industriale (si Tirana dhe Durrësi, si dhe disa zona të tjera të industrive të rënda dhe të larta) do të përfitojnë më shumë nga ky premtim. Aty ku ka tashmë një infrastrukturë dhe kapacitete më të zhvilluara për të implementuar teknologji të avancuara, bizneset mund të përfitojnë nga stimulimi fiskal për të modernizuar më tej proceset e prodhimit. Ky stimul mund të nxisë rritjen e investimeve dhe zhvillimin e kapaciteteve të prodhimit të teknologjive të reja.

Rajonet më të prapambetura (zona rurale dhe periferike): Në rajonet më pak të zhvilluara, efektet mund të jenë më të kufizuara. Bizneset dhe industrive të vogla ose ato të fokusuar në sektorët tradicionale (buqësia, tregtia lokale) mund të kenë më shumë vështirësi për të përfituar nga ky stimul për shkak të mungesës së kapaciteteve financiare dhe teknologjike për të investuar në makineri të industrisë 4.0. Kjo mund të çojë në një rritje të pabarazisë mes rajoneve, ku disa rajone mund të arrijnë nivele më të larta të produktivitetit dhe konkurrencës, ndërsa të tjerët mbeten pas.

2. Efekti në Industrinë

Ky premtim ka mundësi të ndryshojë thelbësisht strukturën e sektorëve të industrisë, me impakte të veçanta për disa industri:

Industrinë me fokus në prodhimin industrial dhe makinerinë e avancuara: Sektorët që janë më të orientuar drejt teknologjisë dhe prodhimit të sofistikuar (si prodhimi i makinave, elektronikës, materialeve dhe automotivës) janë ato që do të përfitojnë më shumë nga ky premtim. Rritja e amortizimit dhe mundësia për të blerë makineri të avancuara do të mundësojë rritjen e produktivitetit dhe efikasitetit në këto industri.

Industritë tradicionale: Sektorët e tjerë që mbështeten ende në teknologji më tradicionale (si tekstili, ushqimi, ndihmës teknologjik për bujqësinë) mund të hasin vështirësi në përballimin e kërkesave të larta për investime në makineri të sofistikuar. Për këto industri, mund të jetë e vështirë të përfitojnë nga ky stimul, për shkak të mungesës së mjeteve financiare për të realizuar investime të tilla. Nëse ky stimul nuk shoqërohet me mbështetje të tjera, si mundësi financimi të aksesueshme për këto sektorë, efektet mund të jenë të kufizuara.

Industritë e reja dhe inovative: Sektorët që janë në zhvillim dhe që kërkojnë përparësi në teknologjinë e re (si inteligjenca artificiale, robotika, energjia e rinovueshme) mund të shohin mundësi të mëdha për rritje, duke përfituar drejtpërdrejt nga stimulimi i amortizimit të makinerive të reja dhe teknologjive të avancuara.

3. Efekti në Shtresat e Popullsisë

Në varësi të aftësisë për të përfituar nga ky premtim, efekti do të ndikohet në mënyra të ndryshme të shtresat e popullsisë:

Shtresa e biznesmenëve dhe pronarëve të ndërmarrjeve: Këto grupe mund të përfitojnë drejtpërdrejt nga rritja e amortizimit, pasi do të mund të reduktojnë kostot tatimore të investimeve dhe të modernizojnë procese të prodhimit. Ata mund të gëzojnë përfitime të drejtpërdrejta në aspektin financiar dhe të rrisin konkurrueshmërinë e biznesit të tyre. Ata që janë më të aftë të aplikojnë teknologji të avancuara do të kenë mundësinë të rrisin fitimet dhe eksportet.

Punonjësit e sektorëve të thjeshtë dhe më pak të kualifikuar: Shtresa e punonjësve që janë të angazhuar në sektorët më pak të zhvilluar ose më pak të automatizuar (si ndihmës bujqësorë, punëtorë në prodhime tradicionale) mund të mos përfitojnë drejtpërdrejt. Nëse ky premtim i nxit investimet në teknologji të avancuar që zëvendësojnë punën manuale, ata mund të ndjehen të kërcënuar nga humbja e vendeve të punës, duke krijuar pabarazi sociale.

Punonjësit në sektorët e teknologjisë dhe të avancuar: Punonjësit që janë të kualifikuar në teknologjitë e avancuara do të përfitojnë nga rritja e mundësive për punësim dhe zhvillim të karrierës. Ndërkohë, nëse ky stimul nuk shoqërohet me investime të mjaftueshme në arsimin dhe trajnimin profesional, mund të ndodhë një ngërç në përshtatjen e fuqisë punëtore me nevojat e reja të tregut.

Efekti i këtij premtimi do të jetë më i dukshëm në rajonet dhe industritë që janë më të zhvilluara dhe që kanë mundësi të investojnë në makineri të avancuara. Megjithatë, në rajonet më të prapambetura dhe në sektorët që mbështeten ende në teknologji tradicionale, efekti mund të jetë më i kufizuar. Shtresat e popullsisë që përfitojnë më shumë do të jenë ato që operojnë në sektorë të teknologjisë dhe prodhimit të avancuar, ndërsa punonjësit në sektorë më të thjeshtë mund të përballen me sfida në lidhje me humbjen e vendeve të punës dhe nevojën për trajnime të reja.

F. Analiza e krahasimeve me raste të ngjashme në BE

Për të mbështetur këtë premtim, mund të shikojmë raste të ngjashme në vende të tjera ose në Shqipëri në periudha të kaluara:

Rritja e amortizimit në vendet e BE: Shumë shtete të BE-së kanë ofruar rritje të indeksit të amortizimit për të nxitur investimet në teknologji të avancuara. Për shembull, në vitin 2021, Gjermania ofroi një ulje të tatimit të korporatave për investimet në makineri dhe pajisje të industrisë 4.0.

Gjermania rriti mundësitë e amortizimit të shpejtë për makineritë dhe pajisjet që janë pjesë e industrisë 4.0, duke i dhënë mundësi bizneseve të paguajnë më pak taksa në vitet e para të investimit, dhe ky model ka qenë i suksesshëm në rritjen e produktivitetit të industrisë.

Rasti i Polonisë: Polonia ka pasur një program të ngjashëm, ku u rrit amortizimi për makineritë e reja të industrisë për të nxitur modernizimin dhe investimet. Ky program ka pasur impakte pozitive në sektorët e prodhimit të makinerive dhe elektronikës, duke kontribuar në rritjen e eksportit të produkteve industriale.

Rastet e ngjashme në Shqipëri: Analizimi i ndryshimeve tatimore të vitit 2021, 2022 dhe 2023 tregon se politikat për mbështetje të prodhimit dhe investimeve janë përqendruar në sektorët e energjisë, infrastrukturës dhe makinerive të avancuara. Nëse kjo politikë do të zgjerohej për të mbështetur blerjen e makinerive të industrisë 4.0, efekti mund të jetë i ngjashëm me ato që janë parë në rastet e mëparshme.

4. Llogaritje dhe Numra

Për të bërë një llogaritje konkrete të ndikimit buxhetor, do të ishin të nevojshme të dhëna specifike mbi kostot e investimeve për makineri të industrisë 4.0 dhe përfitimet e mundshme nga rritja e amortizimit:

Shembull i llogaritjes:

Investimi në makineri: Nëse një biznes blen makineri me vlerë 100,000 EUR, me një amortizim prej 20% për 5 vitet e para, biznesi do të mund të shpenzojë 20,000 EUR çdo vit për amortizimin.

Pas rritjes së indeksit të amortizimit në 40%: Në vitin e parë, amortizimi do të ishte 40,000 EUR, duke ulur barrën tatimore të biznesit dhe duke nxitur investimet e reja.

Premtimi për nxitjen e transformimit të proceseve të prodhimit përmes rritjes së indeksit të amortizimit është i ngjashëm me masat që janë përdorur në vende të tjera dhe në periudha të kaluara në Shqipëri. Për të vlerësuar ndikimin e tij në rajone, industri dhe shtresa të popullsisë, është e nevojshme që të përdorim të dhëna të detajuara dhe të azhuruara nga burimet zyrtare si buxheti, VKM, urdhrat ministrorë dhe statistikat përkatëse.

Premtimi mbetet i papërbushur

Duke pasur parasysh që ky premtim nuk është miratuar ende dhe deri në janar 2025 nuk ka ndonjë veprim nga Ministria e Financave apo qeveria për ta zbatuar, vlerësimi i përmbushjes së programit për këtë iniciativë deri në vitin 2025 mund të bëhet sipas elementeve kryesore të tij:

Elementet e Programit dhe Vlerësimi i Përmbushjes

1. Miratimi ligjor dhe politik:

Kriteri: Kalimi i legjislacionit ose politikave që rrisin indeksin e amortizimit nga 20% në 40% për makineritë e industrisë 4.0.

Statusi aktual: Nuk është bërë.

Përmbushje deri më tani: 0%.

2. Zhvillimi i akteve nënligjore dhe zbatimi praktik:

Kriteri: Nxjerrja e udhëzimeve për të mundësuar zbatimin e përshpejtuar të amortizimit për bizneset që investojnë në makineri të avancuara.

Statusi aktual: Nuk ka hapa të ndërmarrë.

Përmbushje deri më tani: 0%.

3. Përfshirja dhe konsultimi me bizneset:

Kriteri: Dialogu i hapur dhe formal mes qeverisë dhe bizneseve për të kuptuar nevojat dhe ndikimin e kësaj mase.

Statusi aktual: Kërkesat e biznesit janë bërë, por qeveria nuk ka reaguar deri tani.

Përmbushje deri më tani: 10% (vetëm nga përpjekjet e sektorit privat për të nxitur dialogun).

4. Efektet e prekshme në ekonomi:

Kriteri: Rritja e investimeve në makineri dhe teknologji të avancuara nga bizneset, duke ndikuar pozitivisht produktivitetin dhe konkurrencën.

Statusi aktual: Nuk ka asnjë efekt praktik për shkak të mungesës së miratimit dhe zbatimit të politikës.

Përmbushje deri më tani: 0%.

5. Ndikimi rajonal dhe sektorial:

Kriteri: Nxitja e zhvillimit të industrisë dhe përmirësimi i ekuilibrit mes rajoneve.

Statusi aktual: Nuk ka hapa konkretë për t'u zbatuar.

Përmbushje deri më tani: 0%.

Përmbushja e përgjithshme deri në janar 2025: 2%

(në bazë të përpjekjeve të kufizuara për konsultim nga sektori privat).

Premtimi mbetet i papërbushur, dhe qeveria nuk ka marrë hapa konkretë për ta adresuar.

Për të arritur përmbushjen e premtimit deri në vitin 2025, është e nevojshme një përshpejtim i madh i procesit të vendimmarrjes dhe përfshirjes së aktorëve të ndryshëm, duke filluar nga miratimi ligjor e deri te zbatimi praktik dhe efektet konkrete në ekonomi. Në të kundërt, ka rrezik që ky premtim të mbetet në nivel deklarativ.